

Segítsünk az új bányavezetőink

KÉT-HÁROM ÉVEZELŐTT az egész országot bejárta a hír, hogy a Várpalotai Szénbányászati Tröszt új bányával — az S. II. aknával — gyarapszik. Azóta építgették ezt az üzemet. A bánya mélyen szállítóvágatokat, mellékvágatokat készítettek. Az Aknamélyítő Vállalat dolgozói még ma is ott dolgoznak. De már két hónappal ezelőtt a bányászok felszínre küldték az első csille szenet. Azóta nap mint nap több tele csille lát napvilágot s májusban már terv szerint 14 vagonnal kellett termelniük. A mai naptól kezdve pedig 52 vagonos terve van a bányának.

Pillanatok alatt fut le-föl a lift az aknában, tele és üres csillékkal.

Ahogy leérünk, gumiruhába öltözött bányászokkal találkozunk. Jó szerencsével köszöntenek bennünket. Úgy zuhog itt a víz, mint a nyári zápor. Pár lépéssel tovább már egészes, jó a levegő. Úgy tűnik, mintha csak egy nagy pince bolthajtásos folyosójában járnánk. Ahogy ballagunk a hosszú szállítóvágaton, egyszerűen csak egy kismozdony tűnik fel. Hosszú csillesort vontat maga után. Diesel mozdony.

A FŐ SZÁLLÍTÓVÁGAT töltő állomására érve, két emberrel találkozunk. — Miért áll a szalag? — kérdezzük. — Eppen csak most álltunk meg — hangzik a felelet. — Ma egészen jól megyünk. — De menjünk csak tovább. Utunk a frontra vezet. A frontról 570 méter gumiszalag viszi a szenet a főszállító vágat töltő állomására. A vágatot korszerű eljárással, betonidomkövel, csőmollal, TH-gyűrűvel biztosítják. A tröszt legszebb üzeme ez a bánya.

De utunk még tovább vezet a fronthoz, amelynek egyik szárnya e hét elején kezdte meg a termelést. Amíg oda értünk, hadd mondjunk el néhány szót egyik kísérőnkéről, a mindenki által Feri bácsinak szólított bányamesterről, Sági Ferencről. Korát meghazudtolva, fűrgén járja nap mint nap a bányát, pedig már nem fiatal ember. A bányában el-

töltött évek után nyugdíj illetné. El is ment nyugdíjba, de visszavágyott. Kérte, hogy tegyék vissza a bányába. — Nem hagyja a vére nyugodni — mondják munkatársai —, nem bír a bánya nélkül élni. — Ha valami bajt, vagy rendellenesét lát, rögtön szóva teszi. Mindenkihez van egy-két tanító szava. Mindenki tanulhat Feri bácsitól, különösen a munkában való helytállásból.

A SZÓT ALIG ÉRTENI a fronton a kaporószalagok zörejétől. A 120 méter hosszú, kétszárnyú front 75 méteres szakaszán indul be a munka hétfőn. Többségében fiatal bányászok dolgoznak, a másik üzemből átkerült tapasztalt bányászok irányításával. A frontmester, Grüll József bácsi az elmúlt napokban került az S. II. aknához.

— Hogy megy a munka? — kérdezzük. — Szébb-e ez a bánya, mint a másik? — Hát még nem úgy megy, mint ahogy kellene, mert meg kell előbb tanítani az embereket dolgozni. Többségében még most dolgoznak először fronton — mondja Grüll elvtárs. — Azt sem lehet mondani, hogy szép ez a bánya, hanem majd csak ezután lesz igazán szép. Hisz most indult be a front — teszi hozzá.

AZ ÜZEM FŐMÉRNOKE, Károlyi József elvtárs is nap mint nap meglátogatja a bányát. Ahogy leértünk a frontra, szót vált az emberekkel, s megragadja a csákány nyelét, hogy megmutassa, hogyan lehet könnyen fejteni a szenet. Könnyen omlik, csak meg kell tanulni a fejtést. Ma a legfontosabb problémája az üzemenk, hogy kevés a munkaerő, új emberekre, s azok betanítására van szükség, hogy az üzemre háruló feladatokat is teljesíteni tudják. A front két héttel a határidő előtt már indulásra készen állt. Az egyik szárny be is indult, a másikhoz pedig nincsenek munkások. A tröszt üzemei csak a dolgozók áthelyezésével segítenek ebben. De az a kérdésük, hogy jó szakmunkásokat is küldjenek az S. II. aknához.

Kovács Karola.

Levél Kőrmöcbányáról

Tisztelt

Kőrmöcbánya, 1957. V. 22.

Kultúrház vezetőség

Várpalota

A kőrmöcbányai kultúrház vezetősége népeink közötti barátság kiszélesítésére és megerősítésére való tekintettel, azzal a kéréssel fordul Önökhöz: lehetséges volna-e kölcsönös kulturális programcsere az Önök és a mi kultúrklubjaink között? Szeretnénk Önöknél, a várpalotai körzetben kb. 3-4 napig fellépni s Önök ugyanúgy nálunk a kőrmöcbányai járásban. A programcsere létrejöhetne a nyár, esetleg az őszi folyamán.

Kérjük Önöket, szereztek meg az erre vonatkozó adatokat a megfelelő hivataloknál és az eredményről szíveskedjenek bennünket értesíteni.

Abban a reményben, hogy a programcsere megvalósításával népeink még közelebb kerülnek egymáshoz, várjuk b. válaszukat.

Népeink barátsága jegyében elvtársi üdvözléssel a

Kőrmöcbányai kultúrház vezetősége.

Másfél év

az amerikai kémiszolgálat karjaiban

volna, ha a nyilatkozatot fel is olvassa a rádióban" — így az ügy-
nőkök.

Nyolc hónapig tengelt-lengett Ausztriában, s milliószor megkörnyékezték a Szabad Európa-rádió kémügnökei.

Irány:

Nyugat-Németország

Erdemes idézni néhány sorban Venyegeli Ferenc tapasztalatait ausztriai tartózkodásáról: „Nem vagyok politikus és Ausztriában sokkal nagyobb problémám voltak, semmint politikai kérdéseken törjem a fejem. De megillettéssel tapasztaltam, hogy ebben az országban milyen korlátlan mozgási és tevékenységi szabadságot élveznek a Szabad Európa-rádió ügnökei, akik egyben hírszerzők is. Több esetben gondoltam arra, hogy bejelentést teszek az osztrák hatóságoknál az általam tapasztaltokról, s felhívom figyelmüket, hogyan próbálják ezek az ügnökök — nem riadva vissza a fenyegetéstől és beugratástól, a durva tettelességtől és behálózástól — saját céljaikhoz megszerezni a külföldieket, köztük a disszidált magyarokat is. Ettől a lépéstől azonban mindannyiszor elálltam, mert ahogy jőz az ésszel fel tudtam mérni a helyzetet, megértettem: ha az osztrák hatóságok nem látják e bünnös tevékenységet, akkor ezt nem is akarják látni...“

Venyegeli egy tömegszálláson lakott. Itt 1956 márciusában felkereste egy ismeretlen személy. Később kiderült: amerikai ügnök. Rábészelt, s ez a történet után könnyű is volt, hogy menjen Nyugat-Németországba. Salzburgba érkezésükkor

az ismeretlen Venyegeli átadta Farkas Ferencnek és Keszthelyi Sándornak, a CIC ügnökeinek, akik Nyugat-Németországba szöktették. A két CIC-ügnökről — a CIC legnagyobb amerikai kémiszervezet — odakinn szinte minden magyar tudja, hogy mindketten a disszidáltak között forogódnak s hírszerzésre alkalmas személyeket keresnek. Rábészelték a hontalankokat, hogy menjenek Nyugat-Németországba, s ott azután kiszolgáltassák az illetőket az amerikaiaknak. Amikor Venyegeli Nyugat-Németországba került, az amerikaiak őrizetbe vették. Berchtesgadenben egy amerikai katonai épületbe vitték, s hozzákezdtek „idomításához“.

„Ha Amerikába kíván kivándorolni azt előbb ki kell érdekelni“ — így kezdte a magyarul tudó amerikai tiszt. Átvitték a nürnbergi Walka-lágerbe, majd innen az Alser Strassen levő egyik amerikai villába. Ez az ártatlannak látszó villa egyébként az amerikai hadsereg egyik kémiskolája. Itt költözték vele, hogy illegálisan visszaküldik Magyarországra — kémtevékenységre.

Mr. John, a kémoktató

A beszerzett embert gyúrni kezdték. Oktatója egy Mr. John nevű magyarul jól beszélő, amerikai egyenruhás katonatiszt volt. Hogy miről oktatták? Amit egy kémnek tudnia kell: hazatérése után szerezzen kémanyagot katonai alakulatok elhelyezéséről, számáról, fegyvertéről, tisztak nevééről, képzettségéről, az alakulatok politikai beállítottságáról. Fényképezzen katonai szempontból fontos objektumokat. Mint általában a kémeket, őt is jól kioktatták a rejtjelzésre és rejtjeles vizslatok készítésére stb.

Az oktatás azonban 1956 szeptember végén megszakadt. Mr. John eltűnt a láthatárról. Csak november közepé táján jelentkezett ismét Venyegeli tartózkodási helyén, s a képzendő kém kérdésére, hogy merre járt eddig, közölte: „a magyarországi eseményekkel voltam elfoglalva, ezért nem tudtam oktatni.“

Az oktatás tovább folyt, december második felében azonban — úgy látszik, sürgős volt a dolog — John úr közölte Venyegével, hogy sürgősen meg kell tudnia, hogy Csepregtől Szentgotthárdig hol vannak magyar és szovjet katonai egységek, milyen létszámban és milyen fegyverzettel. Katonai okmányokat kellett szereznie, s meg kellett tudnia: jelenleg — illetve akkor — milyen személyi igazolvány érvényes Magyarországon. Ilyen személyi igazolványt kellett volna a kémnek szereznie. Határidő: egy hét.

De Venyegeli megbetegedett, s csak 1957. február 8-án tudott átjönni illegálisan a határon. Közölte ment szüleihez, itt töltött el egy-két napot, majd kiment a város környékére, hogy tájékozódjék. Mivel szigorú volt az ellenőrzés, s a határidő is letelet, visszaszökött Ausztriába.

„Igazmondó gép“ = vallatásra

Ausztriában, a megadott helyen már várt rá egy amerikai ügnök, aki visszaadta neki amerikai iratait, s átvitte Nyugat-Németországba. Münchenben jelentkeztek az új amerikai főnökök, dr. Pockernál. Megkezdtek Venyegeli beszámoltatását.

Hogyan étkeztetik a dolgozókat?

Ritkán kerül szóba, — pedig feltétlen említést érdemel — a bányászétkezdé, ahol nem kevesebb, mint 1500 dolgozót étkeztetnek. A volt Csillékonyháza, illetve a Fekete Gyémánt-étterem, új termeihez és szépségéhez, új nevet is kapott. Hozzátehetjük, meg is érdemli e nevet nagyságával, tisztaságával, kellemességével.

Mindössze egy hónapja, hogy a dolgozók birtokukba vették az új éttermet, azóta megszerették, vigyáznak rá — legalább is ma már ritkán fordul elő, hogy sitches ruhában üljenek le a fehérre terített asztalokhoz. A büfé, zene különösen kedvelté vált, s mindenkinél feltűnt, hogy az elmúlt napokban eltűntek a zenészek.

Beszélni kell róla, mert nem elég csak vigyázni az étteremre, s mellette elhanyagolni a mun-

kát, ami végső soron elősegítette, hogy ez a létesítmény felépülhessen itt Várpalotán. Bizony május hónapban az éjjeli műszakokról hiányzók száma 10—12 százalékkal emelkedett. Több vezető figyelmeltetése ellenére a jókedvet, a mulatozást egyesek addig vették, míg megfeleltek a munkáról. Hogy a további igazolatlan műszakiesések emelkedését megakadályozzák, a zenét, a szeszitalt eltörölték az étkezdéből, legalább is az esti órákban. Persze sokan felzúdultak, mikor ezt a határozatot meghallották. Sokan beszélnek arról is, hogy az étterem résszel nincs megoldva a dolgozók egészségvédelme, mert a konyha sok kívánnivalót hagy maga után. Bár azt ígérték, hogy az átépítés folyamatos lesz, de nem látunk igényeket ennek az áldatlan állapotnak a megszüntetésére.

Jól szórakoztak

A kóhó és az erömi közösen szervezte meg az elmúlt vasárnapi gyermeknapot. Gazdag programot helyeztek kilátásba, de valamennyit nem válthattak valóra a rossz idő miatt. A gyermekek mégis jól érezték magukat, mert a 300 vendég mindannyikának 2 mignon, azonkívül

tortaszalag, málna jutott. Megrendezték a szépségversenyt, az iskolásoknak találos kérdéseket, melyen különböző hasznos tárgyakat nyerhettek, majd a késő délutáni órákban a kicsik és idősebbek részére gyermekbál zárta be az óvodahelyiségben megrendezett gyermeknapot.

Az amerikaiak azzal gyanúsították, mivel nem hozott anyagot, hogy nem is volt Magyarországon. S mivel a kém állította, hogy itthon járt, levetkőztették, megmotozták, majd beültették egy, úgynevezett „igazmondó gépbe“. Mivel a „hullámvonalakból“ állt állapotok még, hogy Venyegeli hazudik — noha tényleg járt Magyarországon — elkezdtek ütni-verní. Sőt, provokálták is. Felmutattak egy hamisított levelet, amellyel azt akarták bebizonyítani, hogy illetékteleneknek elárulta kapcsolatait. Másnap orvosi vizsgára vitték, illetve azt mondták, hogy ide viszik. Itt egy orvosi székhez szíjazták, kifordították szembéjait, majd felragasztották homlokához. Egy nagyfényű lámpával a szemébe világítottak, s kérdéseket tettek fel. Mivel nem tudták bebizonyítani, hogy Venyegeli „áruló“, véresre verték. Ezután újból kényszerítették, hogy jöjjön vissza Magyarországra.

Venyegeli visszajött, s azonnal jelentkezett a magyar hatóságoknál. Mint ő mondogta: „En, mint jogász, a jogtalanságnak olyan lealázó légkörét tapasztaltam, amelyet emberi önérzet nem bírhat ki. A magyar hatóságok kivizsgáltak ügyemet, figyelembe vették őszinteségemet, bár tudom, hogy hazám és népem ellen súlyos hibát követtem el.“

Venyegeli Ferenc ellen nem indítanak bünvádi eljárást. De az itt elmondottak újabb bizonyítéka annak, hogy hazánk ellen nagyarányú ellenesleges akció folyik Nyugaton. Egyre-másra dobják át kémeiket, ügnökeiket, akiknek nem utolsósorban feladatuk tovább szítani az októberi ellenforradalom légkörét. Szerencsére belügyi szerveink a lakosság támogatásával már jónéhány esetben elejét vették az ilyen egércincogásnak.“

Szabó László.

(Megjelent a Népszabadság május 29-i számában.)